

Végül szeretnék visszautalni a gazdaságtani szakosztály vitáján elhangzottakra. A műszaki fejlesztés ilyen ütemű folytatására anyagi alapok hiányában nem lesz lehetőségünk. A világgiazi helyzet alakulása miatt (általános drágulás, alkatrész-utánpótlás nehézségei, valutahiány st.) *fokozni kell* a műszaki-technikai *innovációt* és az ágazatunkban oly elmaradott *marketingtevékenységet*. Mindkét területen nagy lehetőségeink vannak, de ezek jobb kiaknázása érdekében a magyar erdőgazdaságok — eddigitől eltérő — szélesebb körű összefogása szükséges. A „Hogyan tegyük?” kérdésnél pedig feltétlenül célszerűnek tartom a hazai ágazati műszaki fejlesztésben is a cikkemben vázolt és ehhez hasonló módszerek alkalmazását, amelyeket nemcsak szervezeti szinten, hanem nagyobb súlyú, komplex problémák megoldásában országos szinten (szervezetközi rendszerekben) is célszerű bevezetni.

100 ÉVES „VIDÉKI LEVÉL”

II.

Sopronból 1879. július 15-én, *Gartai János* tolla alól került ki a második vidéki levél. Munkahelyét nem nevezte meg, de leveléből ítélve, gyakorlatban dolgozó szakember lehetett. Igaz, más irányú elfoglaltsága aligha lehetett volna az akkori Sopronban egy erdőmesternek. Hiszen még csak az épületek sem álltak, amelyekbe ötven évvel később majd az egyetemet fogják elhelyezni. A politika egén még felhőfoszlányok sem mutatkoztak, a gazdasági alap és a társadalmi felépítmény szilárdnak és megingathatatlanak tűnhetett. Bizalommal lehetett száz évre tervezni...

Pedig, hogy a gazdasági háttér milyen nagy mértékben és nem a szándékolt, hanem a jövőre vonatkozó elképzelésekkel éppen ellentétes irányban befolyásolhatta például az erdők fafaj-összetételének változását, sőt száz évvel utóbb, talán már nyugodtan mondhatjuk, megváltozását, arra éppen *Gartai János* évszázados levelében található eklatáns példákat. „...egy itteni erdőbirtokos tavaly a Szilágyságból hozatta a makkot és annak hektoliteréért az északkeleti vaspálya, úgy gondolom, nagymihályi állomásán 2 frt-ot fizetett; 5 frt-jába került egy métermázsa, míg kézhez kapta. Ugye, nem csoda, ha elmegy az itteni erdőbirtokosok kedve a tölgy tenyésztesétől és mindent *erdeifenyővel vetnek be*.” (Kiemelés tőlem — NL.) Haj, a vaspálya! Az nem fizethetett rá a szállításra! Ez magától értetődő. Magától értetődik, hogy amit az ember hozott létre, annak úgy kell működnie, azzal úgy kell gazdálkodni, hogy veszteség ne következék be. Senkinek nem jutott volna eszébe azt kívánni, hogy az „északkeleti vaspálya” például természetesen gazdálkodjék. Annaira nem, hogy ezt a kijelentést nem is lehet értelmezni.

A tölgy tehát nemcsak, hogy nem terjedt, de természetes (érstd: ember és gazdaság nélküli) pozícióit megtartani sem lehetett. Ezzel szemben így alakultak a helyi erdőművelési módszerek: „A megye északnyugati részén elterülő fenyvesek vágásait itt talajvetéssel szokták felújítani. Vetnek holdanként 6—8 kiló magot, többnyire luczot, s *ha ez nem sikerül (3/4) erdei- és (1/4) vörösfenyőt vegyessen; a bükkösökben a vetővágásokba 3—4 kiló lucz vagy jegenyefenyő magot*.” (Kiemelés tőlem — NL.) Részletesen leírja a technológiát — vágástakarítás, égetés, gereblyezés —, majd „...úgy vetik el a magot bokros rozssal vegyesen, melyet a következő évben aratnak”. Tehát a magas szállítási költségek a „vaspályán” egyfelől, az olcsó munkaerő helyben másfelől, ezek vezettek — sok egyéb között — az erdeifenyő térhódításához minden más, ésszerűbbnek tűnő fafajmegválasztási elképzeléssel szemben. Mert hiszen csaknem bizonyos, hogy legtöbbször az erdeifenyő-magvetés sikerült, a vörösfenyő pedig legfeljebb 20—30 éves koráig bírta a versenyt vele.

„Részemről ezen ertvényezési módot a serdények (érstd: fiatalosok — NL.) után ítélve, elébe tennem a foltvetésnek, mert nem állnak a csemeték olyan sűrűn és csoportosan, tehát szabadon fejlődnek. Úgy néz ki az ily vágás, mintha magától szállotta volna meg a fenyőmag.” A gyönyörű költői kifejezéssel szemben azonban ott áll a rideg valóság: „Erdeifenyő mag az idén is lesz szépen, de jegenye- és luczfenyő semmi, sőt nem is remélünk 5—6 évig jó termést belőle.” És ez a harmadik körülmény, ami a fafaj-összetételt nem az elképzelt irányba, a luc- és jegenyefenyő irányába, hanem másként, *kényelmesebben* kivitelezhető irányba terelte, hogy az erdeifenyő minden évben terem magot. Hiába, hogy: „A múlt őszőn igen szép volt a

fenyőmagtermés; valamennyi erdő alja tele volt lucz- és jegenyefenyő magkeléssel, s a jó gazdák készülnek a jövő télen vigályítani (értsd: felszabadítani — NL.) anynyit, amennyit bírnak." Hiába, mert a figyelmen kívül hagyott vagy nem a megfelelő súllyal figyelembe vett biológiai és gazdasági törvények más irányt szabtak a fejlődésnek. S éppen az elmúlt száz esztendő tapasztalatai figyelmeztetnek arra, hogy a jövőre vonatkozó erdőgazdasági elképzeléseknek és az ezek érdekében sürgetett vagy elhatározott cselekvéseknek nem elég csupán biológiai-erdőművelési szempontból pragmatikusnak lenniük, hanem ugyanilyenek kell lenniük gazdasági, társadalmi, sőt politikai vonatkozásaikat tekintve is. Ez lehet a száz évvel ezelőtt ugyanitt kelt levél és az azóta eltelt történelmi korszak legfőbb tanulsága számunkra.

Hat héttel később, ugyanez a levélíró, egy újabb levélben felpanaszolja, hogy ezen a vidéken a megyék megkövetelik az erdőbirtokostól: „...nyilvános út mentében, az út árkától 10 ölnyi távolságig az erdőt kiirtassa és azon területet tisztán tartsa... Azt kérdezem már most én, mely törvény kifolyása ezen rendelet és mi célból történik; Nekem úgy látszik, ez még a Bach-korszak maradványa, mikor még minden bokortól félték, hogy guerilla lappang benne". Úgy látszik, a rendelet több nyugati megyében érvényben lehetett és akkor talán ennek volt köszönhető a Körmend—Órimogyorósd útvonal gyönyörű lucfenyő fásítása, amely éppen tíz ölnyre feküdt az úttól és kitűnő példát nyújtott arra, hogy miképpen lehet idejüket múlt rendeleteket ügyesen megkerülni, veszendőnek ítélt területet mégis hasznosítani. Nagy kár, hogy a leleményes kezdeményezésnek ez a kiváló mintája, amely idegenforgalmi látványosság és fásítási etalon lett volna, már csak emlék csupán.

„A múlt napokban odaát jártam az osztrák határon, Kedves szomszédaink mindig főlebb vannak az ő kultúrájukkal, erdőgazdaságukkal. Úgy látom azonban, ők sem jobbak nálunknál... Meredek hegyoldalon valami szökő vágásfélét (későbbi neve ugróvágás — NL.) láttam. Ugyan mi lehet az? Kérdeztem, vélve, hogy az említett vágásalakkal ismerkedem meg tüzetesebben. Községi erdő, melyet a birtokosok egymás között felosztottak. Az egyik vágja, a másik állva hagyja az erdejét. Innen a zagyvalék.”

Dr. Nagy László

Forrás: *Gartai János*: Vidéki levél. Erdészeti Lapok, 1879. július, 484—486. p., okt., 712—714. p.

Számítógép alkalmazása a középfokú erdészképzésben

A számítógépek alkalmazása egyre általánosabbá válik a mindennapi életünkben. A számítástechnikával való ismerkedés ez ideig szinte kizárólag egyetemi tanulmányokhoz kötődött, csak néhány ilyen irányú, speciális képzést adó szakközépiskola működött az országban. Elérkezett az az idő, amikor a számítástechnikai oktatás a középfokú szakemberképzés szerves részévé válhat. Kezdeti lépés volt a munkaszervezés tantárgy keretén belül a számítástechnikai alapok oktatása. Ez természetesen igen kevés ismeretanyagot nyújtott.

Nagy lendületet adott az oktatáshoz az a tény, hogy a Művelődési Minisztérium minden középiskolát számítógéppel látott el. 1983 tavaszán minden középiskolából két tanár egyhetes tanfolyamon vett részt, melynek során el-sajátították a gép működtetéséhez szükséges alapvető ismereteket, ez elegendő volt arra, hogy önálló munkával, illetve szervezett továbbképzéssel további ismereteket szerezenek.

A HT 1080 Z típusú számítógépen a diákok jelenleg szakkörök keretében sajátíthatják el a BASIC-nyelvű programozást és a problémamegoldás számítógépes módszereit. Az iskolacomputer 16 kbyte-os memóriája néhány oldalnyi adat feldolgozására elegendő.

A számítástechnika minden tantárgy tanítását segítheti. A lehetőségek megvalósításának szubjektív feltétele: minden szakterület tanárának legyen számítástechnikai látásmódja. Jó tantárgyi programokhoz juthatunk, ha in-